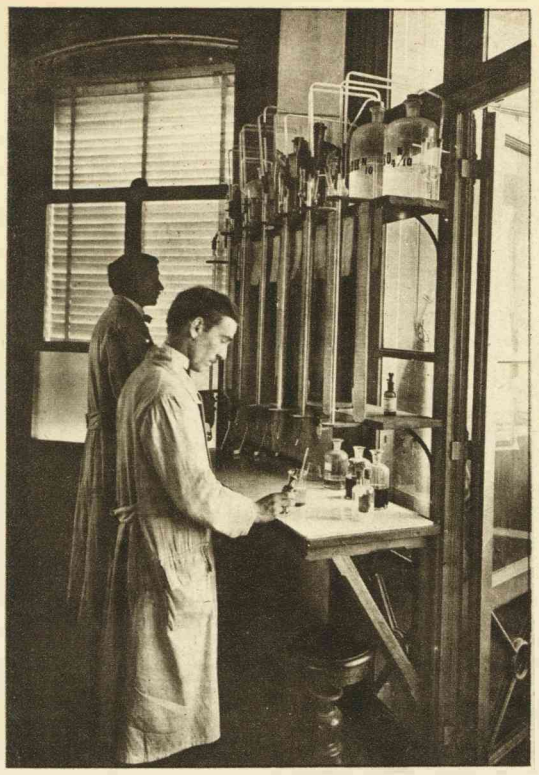
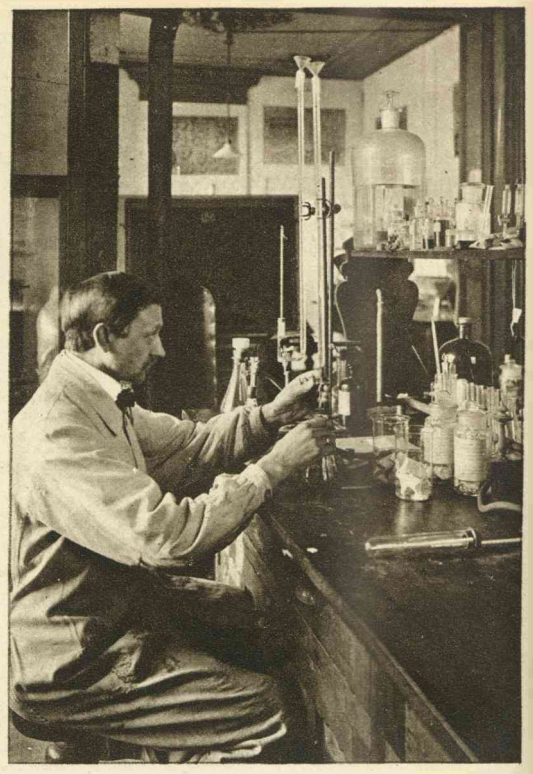

De „batterij" van titreertoestellen is voortdurend in werking.

Het Rijksbureau tot Onderzoek van Handelswaren te Leiden.

Het Rijksbureau tot Onderzoek van Handelswaren

Het onderzoek van „vetten" en „ zeepen" neemt in den tegenwoordigen tijd meer toe dan ooit.

Koffie met gebrande rogge vermengd; limonade of jam met conserveermiddelen als mierenzuurnatrium; soda, die geen soda is; honing met aardappelstroop; griesmeel met boldérik . . . het zijn allemaal dingen, die in u, lezer, een heftige verontwaardiging zouden opwekken, wanneer ge op de een of andere manier tot de conclusie zoudt komen, dat ge daaraan in goed vertrouwen uw geld besteed hadt. In goed vertrouwen, omdat er uiterlijk geen spoor van te ontdekken viel; hoogstens een bijsmaakje. Ge zoudt een rijks-contrôle op alle voedingsmiddelen wenschen; ge zoudt schelden op den winkelier die het leverde, hem beschouwend als de verantwoordelijke persoon. . . .

Hem. Is hij de schuldige? Is hij er zich van bewust? Of is hij wellicht evenzeer de dupe?

In den regel het laatste. Zoo goed als de industrie en de techniek zich meer en meer volmaakten tot intensieve productie van allerlei gebruiksmiddelen, zoo goed werd wetenschap en techniek uitgebuit tot het maken van onmerkbare (op het oog althans) vervalschingen, waardoor het surrogaat wonderlijk-goed overeenkomt met het origineel-onvervalschte. Het zijn meerendeels de bereiders die dit bewerken en de winkelier is veelal de eerste, die de dupe is! Hij heeft slechts het vertrouwen in zijn leverancier, geen andere reëele waarborgen, geen ander houvast.

***

Houvast te geven aan de winkeliers, aan de middenstanders, aan de menschen, die tusschen groothandel en verbruikers staan, ziedaar het motief, dat indertijd tot oprichting van het „Rijksbureau tot onderzoek van Handelswaren" leidde. Want juist de middenstanders waren de wrijfpalen. En hun ontbrak een betrouwbare bron van voorlichting, omdat zij immers niet steeds bij de particuliere laboratoria dure analyses konden laten maken. Op aandringen van den Middenstandsbond werd dan ook circa tien jaar geleden het Rijksbureau opgericht. Vooral twee punten waren hierbij van belang: in de eerste plaats: kosteloos onderzoek van ingezonden monsters; in de tweede plaats: onderzoek van rijkswege. Onpartijdig onderzoek dus.

Aanvankelijk werd het Rijksbureau ondergebracht in een kleine localiteit van het Pharmaceutisch Laboratorium der Universiteit te Leiden. Die localiteit was tegelijk laboratorium, bibliotheek, schrijfkamer, ontvangkamer enz. De levensvatbaarheid bleek al spoedig, zoodat na enkele jaren tot uitbreiding moest worden overgegaan. Een verplaatsing naar een eigen gebouw volgde.

Die uitbreiding wees dus wel op een „voorzien in een behoefte". Wat niet te verwonderen was! We schreven het immers boven al: de winkeliers kregen in het Rijksbureau een bron van voorlichting, zonder kosten! Wat zou men eigenlijk meer verlangen?

't Is waarlijk alleen schuld van den de-kat-uit-den-boom-kijkerigen aard van de Hollanders, dat er door het Bureau nog propaganda gemaakt moest worden bij de belanghebbenden voor het werk dat het voor hen deed. Evenwel, met dien bestaanden aard dient eenmaal rekening gehouden te worden en het is wijs beleid, dat dit door lezingen, vergaderingen, tentoonstellingen, „reizen met de bioscoop" (m.a.w. lichtbeelden!) gebeurd is.

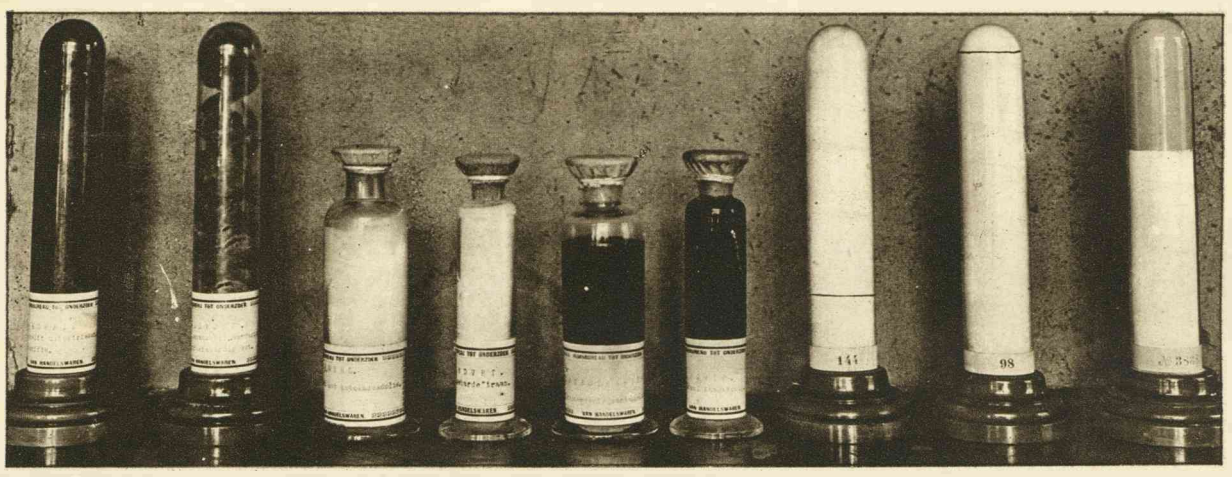
Nu echter heeft het Rijksbureau een ruime bekendheid en gaat de stroom van monsters, die ter onderzoek worden ingezonden onophoudelijk door in een enorme variëteit. De uitstaltafel van het laboratorium, waar de eerste analyse plaats vindt, biedt de meest curieuze groepeeringen van flesschen, zakken, bussen, kistjes met de meest uiteenloopende goederen, zoowel op het gebied van levensmiddelen, als verfstoffen en gebruiksartikelen als zijde, kapok enz.

Het zou een zekere sensatie geven na te gaan wat er als resultaten van het onderzoek naar vervalschingen alzoo in de archieven en in de kasten van het Rijksbureau is genoteerd en uitgestald. We zouden dan echter wat te veel ruimte in beslag nemen. En slechts een noodeloos wantrouwen wekken, omdat die lange opsomming allicht aanleiding zou geven tot het vermoeden, dat men links en rechts bedot wordt. Terwijl toch de meeste onderzoekingen op zichzelf staande gevallen zijn, die dan nog tot resultaat hebben, dat de winkelier nu op de hoogte gebracht is van de ondeugdelijke waar en die dus wijselijk niet verkoopt. — Wanneer we uit de jaarverslagen zien, dat er in de normale jaren circa 1000 monsters alleen voor de middenstanders onderzocht worden, dan is het te begrijpen, dat het Rijksbureau „in een behoefte voorziet." Alleen voor de middenstanders schrijven we. Want de werkingssfeer van het Bureau strekt zich ook verder uit. Behalve onderzoekingen voor de verschillende departementen zijn er ook betreffende geleverde waren aan gevangenissen, tuchtscholen; voor de Nijverheidsconsulenten en voor de arbeids-inspectie. En in de laatste twee jaar zeer veel voor de douane in verband met de uitvoerverboden. Daarvoor alleen werden circa 2000 monsters in 1916 onderzocht van den meest uiteenloopenden aard, vooral echter: meelsoorten, oliën, traan, appelstroop, chocolade, chemicaliën, verven, zeep, schoensmeer, kleurstoffen enz. Daarbij bleek dat de vervalschingen dikwijls juist tegengesteld waren aan die, welke gewoonlijk aangetroffen werden, dank zij het abnormale prijsverschil hier en buitenslands.

Naast al deze opdrachten staat ook het eigen initiatief van het Rijksbureau. En niet als het minst belangrijke!

Zooveel als doenlijk is worden er enquêtes en eigen onderzoekingen gehouden. We noemen o.a. die over soda, menie, wijn. Hoe verrassend daarbij de totaal-resultaten zijn, toont een onzer foto's op overtuigende wijze! Van de in den handel aanwezige soda-soorten bleek o.a. bij de laatste enquête circa de helft ondeugdelijk en het is een goede gedachte die ondeugdelijke merken zooveel mogelijk ten toon te stellen, zooals op tentoonstellingen en vergaderingen gebeurde.

Gezien de werkzaamheden en niet minder de resultaten, zou het begrijpelijk, of liever: zou het te verwachten, te eischen zijn, dat het Rijksbureau beschikt over ruimte en model-laboratoria. Eilaci — in de stad der wetenschap met haar bijkans volmaakte inrichtingen voor wetenschappelijk onderzoek is het Rijksbureau

Uit de monstercollectie van het Rijksbureau. Van links naar rechts: gemalen *koffie*, vervalscht met uitgetrokken koffiedik; *flikjes* met cacaoschil, aardappelmeel en vet; *reuzel* met katoenzaad-olie; *rundvet* met geharde traan; *rietsuikerstroop*, grootendeels aardappelstroop; *honing* grootendeels kunsthoning; *soda's* vervalscht met glauberzout; *peper* sterk vermengd met maïsmeel. De onderste laag geeft het vervalschingsmiddel aan.

De talrijke monsters, die onderzocht moeten worden, waaronder van het Rijk, van de douane, van winkeliers, e.a.

Geen hoekje in het bureau, dat niet bezet is. Een sprekende demonstratie, deze foto, voor uitbreiding!